

Голові разової спеціалізованої

вченої ради PhD 14349

Хмельницького національного університету

д-ру екон. наук, професору Ользі ГОНЧАР

вул. Інститутська 11,

м. Хмельницький, 29016

РЕЦЕНЗІЯ

рецензента – кандидата економічних наук, доцента

Нянька Віталія Миколайовича

на дисертаційну роботу

Гладуна Павла Андрійовича

«Управління інноваційним потенціалом в системі забезпечення економічної
безпеки підприємства»,

представлену до захисту на здобуття ступеня доктора філософії спеціальності
073 Менеджмент, галузі знань 07 Управління та адміністрування

Актуальність дослідження. В умовах високої динамічності зовнішнього середовища, посилення глобальної конкуренції, технологічних змін, цифрової трансформації економіки та зростання кількості ризиків особливого значення набувають питання забезпечення економічної безпеки підприємств. За таких умов інноваційний потенціал стає не лише чинником підвищення конкурентоспроможності, а й важливою передумовою стійкого функціонування, адаптації підприємств до змін зовнішнього середовища та забезпечення їх довгострокового розвитку.

У сучасній економіці інноваційний потенціал перетворюється із допоміжного чинника розвитку на один із ключових стратегічних ресурсів підприємства, який забезпечує його адаптивність, інноваційну спроможність, конкурентні переваги та економічну безпеку. Саме тому наукове осмислення процесів управління інноваційним потенціалом у взаємозв'язку із системою

економічної безпеки є своєчасним і відповідає сучасним тенденціям розвитку теорії менеджменту.

Особливої актуальності зазначена проблематика набуває для підприємств харчової промисловості, діяльність яких значною мірою залежить від швидкості впровадження інновацій, модернізації виробництва, ефективності використання ресурсів, відповідності продукції сучасним стандартам якості та здатності оперативно реагувати на зміни ринкової кон'юнктури. Водночас сучасні виклики, пов'язані з воєнним станом, порушенням логістичних ланцюгів, нестабільністю ресурсного забезпечення та зростанням рівня економічної невизначеності, потребують удосконалення існуючих підходів до управління інноваційним потенціалом як важливою складовою системи забезпечення економічної безпеки підприємства.

Попри значну кількість наукових праць, присвячених проблемам інноваційного менеджменту та економічної безпеки підприємств, питання їх комплексної інтеграції в єдину систему управління залишаються недостатньо розробленими. Подальшого наукового обґрунтування потребують методичні підходи до оцінювання інноваційного потенціалу, визначення рівня інноваційної безпеки, вибору стратегій інноваційного розвитку та формування адаптивних моделей управління, здатних забезпечити підвищення ефективності функціонування підприємств в умовах сучасних викликів.

Саме це зумовлює актуальність дисертаційної роботи Гладуна Павла Андрійовича «Управління інноваційним потенціалом в системі забезпечення економічної безпеки підприємства», її наукову новизну та практичну значущість, а також підтверджує своєчасність виконаного дослідження.

Ступінь наукової обґрунтованості результатів, сформульованих в роботі, їх наукова новизна. Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження відповідає вимогам, що висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. Отримані автором результати є достатньо обґрунтованими, логічно взаємопов'язаними та базуються на комплексному

використанні сучасних загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, аналізі вітчизняних і зарубіжних наукових джерел, статистичних матеріалів, а також результатах апробації запропонованих методичних підходів.

Дисертаційна робота характеризується високим рівнем наукової обґрунтованості отриманих результатів. Логіка дослідження є послідовною та внутрішньо узгодженою: від критичного аналізу існуючих наукових підходів до визначення інноваційного потенціалу та економічної безпеки підприємства — до формування власної концепції управління, розроблення методичного інструментарію її реалізації та практичної апробації запропонованих рекомендацій.

До найбільш вагомих наукових результатів, одержаних автором, слід віднести:

- удосконалення категоріального та теоретико-методичного апарату управління інноваційним потенціалом підприємства шляхом уточнення сутності поняття «інноваційний потенціал підприємства», який запропоновано розглядати як інтегровану систему кадрових, фінансових, технологічних та організаційно-правових складових, що функціонують на ресурсному, компетентнісному та функціональному рівнях і забезпечують адаптивність підприємства до змін зовнішнього середовища та зміцнення його економічної безпеки;

- удосконалення підходу до типізації моделей управління інноваційним потенціалом підприємств харчової промисловості шляхом виокремлення інтегрованої та децентралізованої моделей, що дозволяє враховувати особливості організації інноваційної діяльності, рівень розвитку R&D-підрозділів та ступінь інтеграції інноваційних процесів у систему управління підприємством;

- удосконалення науково-методичного підходу до оцінювання інноваційного профілю підприємства, який поєднує якісні та кількісні індикатори інноваційної діяльності, забезпечує комплексну діагностику рівня

інноваційного розвитку підприємства та створює інформаційну основу для прийняття ефективних управлінських рішень;

- удосконалення теоретико-методичного інструментарію оцінювання інноваційної безпеки підприємства шляхом розроблення інтегрального індексу інноваційної безпеки, який, на відміну від існуючих підходів, комплексно враховує ресурсне забезпечення інноваційної діяльності, результативність комерціалізації інновацій, інтенсивність науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, швидкість виведення нових продуктів на ринок та рівень захисту інтелектуальної власності;

- удосконалення організаційно-економічного механізму управління інноваційним потенціалом підприємства шляхом побудови адаптивної моделі, яка інтегрує функції менеджменту з інструментами забезпечення інноваційної та економічної безпеки, що сприяє підвищенню стратегічної стійкості підприємства та ефективності управління його інноваційним розвитком.

Крім того, у дисертаційній роботі дістали подальшого розвитку:

- теоретичні положення щодо управління інноваційним потенціалом підприємства в системі забезпечення економічної безпеки шляхом поглиблення наукових підходів до визначення взаємозв'язку між інноваційною діяльністю, рівнем економічної безпеки та стратегічною стійкістю підприємства, що сприяє формуванню комплексного бачення процесів управління інноваційним розвитком;

- методичні підходи до вибору стратегій управління інноваційним потенціалом підприємства шляхом використання методу аналізу ієрархій, що забезпечує можливість багатокритеріального оцінювання альтернатив розвитку, врахування внутрішніх і зовнішніх чинників функціонування підприємства та підвищує обґрунтованість прийняття управлінських рішень;

- науково-практичні підходи до класифікації інноваційних профілів підприємств харчової промисловості, що дозволяють більш повно враховувати особливості інноваційної активності, ресурсного забезпечення та рівня

економічної безпеки підприємств при визначенні перспектив їх подальшого розвитку.

У цілому представлені у дисертації наукові результати є достатньо обґрунтованими, логічно взаємопов'язаними та мають належний рівень наукової новизни. Вони характеризуються теоретичною і практичною цінністю, розширюють сучасні уявлення про управління інноваційним потенціалом підприємств та роблять вагомий внесок у розвиток теорії і практики менеджменту в частині забезпечення економічної безпеки підприємств.

Структура і зміст дисертації. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи становить 236 сторінок, із яких основний текст викладено на 184 сторінках. Дисертація містить 37 таблиць, 15 рисунків, 6 додатків. Список використаних джерел налічує 149 найменувань. Структура роботи є логічною, послідовною та повністю відповідає поставленій меті й завданням дослідження. Побудова роботи характеризується послідовним переходом від теоретичного осмислення досліджуваної проблематики до її емпіричного аналізу, розроблення авторських науково-методичних положень та практичної апробації отриманих результатів. Така логіка викладу забезпечує цілісність дослідження та дозволяє простежити причинно-наслідковий зв'язок між сформульованими науковими положеннями, запропонованими методичними рішеннями й отриманими практичними результатами.

У першому розділі «Теоретико-методичні засади управління інноваційним потенціалом підприємства у системі забезпечення економічної безпеки» досліджено сутність та зміст категорій «інноваційний потенціал підприємства» і «економічна безпека підприємства», систематизовано сучасні наукові підходи до їх трактування, розкрито взаємозв'язок між інноваційним потенціалом та економічною безпекою, а також сформовано теоретичне підґрунтя подальшого дослідження. Автор не обмежується оглядом існуючих

концепцій, а здійснює їх критичне осмислення, виявляє дискусійні положення та формує власне бачення взаємозв'язку зазначених категорій.

У другому розділі «Стан управління інноваційним потенціалом у системі економічної безпеки підприємств харчової промисловості» проведено комплексний аналіз сучасного стану інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості, досліджено особливості управління їх інноваційним потенціалом, здійснено оцінювання інноваційної активності, визначено інноваційні профілі підприємств та обґрунтовано методичні підходи до оцінювання інноваційної безпеки.

У третьому розділі «Удосконалення управління інноваційним потенціалом у системі економічної безпеки підприємства» розроблено адаптивну модель управління інноваційним потенціалом, запропоновано інтегральний індекс інноваційної безпеки підприємства, удосконалено підходи до оцінювання інноваційного профілю та вибору стратегій управління інноваційним потенціалом, а також здійснено апробацію запропонованих методичних рекомендацій.

Структура дисертаційної роботи є цілісною, логічно побудованою та забезпечує послідовне розкриття теми дослідження від теоретичного обґрунтування проблематики до розроблення методичного інструментарію й практичних рекомендацій щодо вдосконалення управління інноваційним потенціалом підприємств у системі забезпечення їх економічної безпеки.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Хмельницького національного університету в межах науково-дослідної теми «Формування стратегії забезпечення економічної безпеки підприємства» (номер державної реєстрації: 0125U003350), де автором розроблено теоретико-методичний інструментарій оцінювання та запропоновано організаційно-економічний механізм управління інноваційним потенціалом підприємства як важливою складовою системи забезпечення його економічної безпеки, що

сприяє вдосконаленню стратегічних засад управління інноваційним розвитком, підвищенню адаптивності та стійкості функціонування підприємства в умовах сучасних викликів. Отримані результати органічно пов'язані з тематикою науково-дослідної роботи, мають наукову новизну, практичну цінність та спрямовані на вдосконалення сучасних підходів до забезпечення стратегічної стійкості й конкурентоспроможності підприємств.

Методологічна база дисертаційного дослідження є достатньо комплексною та відповідає меті, завданням, об'єкту і предмету дослідження. Для досягнення поставленої мети автором використано сукупність загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, зокрема методи логічного узагальнення, аналізу і синтезу, індукції та дедукції, системного аналізу, економіко-статистичні методи, метод експертних оцінок, економіко-математичне моделювання, метод аналізу ієрархій, графічний та порівняльний аналіз, що забезпечило належний рівень обґрунтованості отриманих наукових результатів.

Інформаційну основу дослідження становлять нормативно-правові акти України, офіційні статистичні матеріали, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, аналітичні матеріали міжнародних організацій, фінансова та статистична звітність підприємств харчової промисловості, а також результати власних досліджень автора. Такий комплекс інформаційних джерел забезпечив достовірність проведеного аналізу, аргументованість сформульованих висновків та практичну обґрунтованість запропонованих рекомендацій.

Застосований автором методичний інструментарій є адекватним поставленим завданням, що дозволило комплексно дослідити особливості управління інноваційним потенціалом підприємств у системі забезпечення їх економічної безпеки та забезпечити належний рівень достовірності одержаних результатів.

Практичне значення наукових результатів. Практична цінність дисертаційного дослідження полягає у можливості використання розроблених автором теоретико-методичних положень і практичних рекомендацій у діяльності підприємств для підвищення ефективності управління інноваційним потенціалом та забезпечення належного рівня економічної безпеки. Запропонований методичний інструментарій оцінювання інноваційного профілю підприємства, інтегральний індекс інноваційної безпеки та адаптивна модель управління інноваційним потенціалом можуть бути використані керівниками підприємств при формуванні стратегій інноваційного розвитку, оцінюванні рівня інноваційної активності, визначенні пріоритетних напрямів інвестування та обґрунтуванні управлінських рішень.

Практичне значення мають також рекомендації автора щодо вибору стратегій управління інноваційним потенціалом із використанням методу аналізу ієрархій, які дозволяють підвищити обґрунтованість управлінських рішень, своєчасно виявляти загрози інноваційному розвитку та формувати ефективні механізми зміцнення економічної безпеки підприємств.

Сформовані теоретичні висновки, науково-практичні рекомендації та інші прикладні результати дослідження, які представлені у дисертаційній роботі, використовуються у практичній діяльності: ТзОВ «Перша приватна броварня» (довідка про впровадження вих. №812 від 18.11.2025 р.), ПрАТ «ПБК» «Радомишль» (довідка про впровадження вих. № 649 від 11.11.2025 р.). Теоретичні узагальнення і науково-методичні розробки автора використовуються в освітньому процесі Хмельницького національного університету при викладанні дисциплін «Менеджмент», «Інноваційний менеджмент» (довідка про впровадження № 035/15 від 02.04.2026 р.). Це свідчить про практичну значущість отриманих результатів, можливість їх широкого використання в діяльності суб'єктів господарювання та доцільність подальшого впровадження запропонованого автором методичного інструментарію.

Повнота викладення наукових і практичних результатів дисертації в опублікованих роботах. За темою дисертаційної роботи опубліковано 10 наукових праць, загальним обсягом 4,72 друк. арк., з яких особисто автору належить 2,71 друк. арк., у тому числі: 6 статей у наукових фахових виданнях України обсягом 4,15 друк. арк. (особисто автору належить 2,27 друк. арк.); 4 наукові публікації, що додатково відображають результати дослідження загальним обсягом 0,57 друк. арк. (особисто автору належить 0,44 друк. арк.).

Наукові публікації автора достатньою мірою відображають основні положення, результати та висновки дисертаційного дослідження. Аналіз опублікованих праць свідчить про повноту висвітлення авторських наукових здобутків, їх логічну послідовність та відповідність темі, меті й завданням дисертаційної роботи. Кількість і рівень наукових публікацій відповідають встановленим вимогам до апробації результатів дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Відомості про дотримання академічної доброчесності. Дисертаційна робота Гладуна Павла Андрійовича є самостійно виконаним науковим дослідженням. Автором належним чином використано та оформлено наукові джерела, результати досліджень інших вчених і нормативно-правові матеріали, а також дотримано вимог щодо оформлення цитувань і бібліографічних посилань.

Подані в дисертації наукові результати характеризуються самостійністю, а рівень їх висвітлення у наукових публікаціях відповідає вимогам академічної доброчесності. За результатами перевірки дисертаційної роботи спеціалізованим програмним засобом ознак порушення принципів академічної доброчесності не встановлено. Таким чином, дисертаційна робота відповідає вимогам академічної доброчесності, а наведені у ній наукові положення та висновки є результатом самостійного наукового дослідження автора.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи.

Загалом позитивно оцінюючи дисертаційну роботу Гладуна Павла Андрійовича, її наукову новизну, практичне значення та рівень виконання, доцільно висловити окремі зауваження і побажання, які мають переважно рекомендаційний характер та можуть бути враховані автором у подальших наукових дослідженнях.

По-перше, у другому розділі дисертації автором проведено ґрунтовний аналіз управління інноваційним потенціалом підприємств харчової промисловості та здійснено їх типізацію за інноваційними профілями. Разом із тим доцільно було б більш детально обґрунтувати критерії відбору підприємств для проведення апробації запропонованого методичного інструментарію та пояснити, наскільки сформована сукупність підприємств є репрезентативною для характеристики сучасного стану галузі.

По-друге, автором розроблено комплекс практичних рекомендацій щодо вдосконалення управління інноваційним потенціалом підприємства, однак практичну цінність дослідження могла б посилити більш детальна оцінка очікуваного економічного ефекту від впровадження запропонованих заходів. Зокрема, доцільним було б доповнити дослідження прогностичними розрахунками щодо можливого впливу запропонованих управлінських рішень на показники ефективності інноваційної діяльності, рівень економічної безпеки або конкурентоспроможності підприємства.

По-третє, запропонований організаційно-економічний механізм управління інноваційним потенціалом характеризується комплексністю та логічною побудовою. Водночас окремі взаємозв'язки між його складовими, а також інформаційні потоки, що забезпечують взаємодію елементів механізму, доцільно було б деталізувати більш повно, що сприяло б спрощенню його практичного впровадження на підприємствах.

По-четверте, у дисертаційній роботі достатньо повно проаналізовано вітчизняний досвід управління інноваційним потенціалом підприємств. Разом із тим більш широке використання сучасних практик країн Європейського Союзу

щодо інтеграції інноваційної політики із системою управління економічною безпекою дозволило б посилити порівняльний аспект дослідження та розширити можливості адаптації запропонованих рекомендацій до сучасних європейських підходів управління.

Наведені зауваження не знижують наукової та практичної цінності дисертаційної роботи, мають переважно рекомендаційний і дискусійний характер та не впливають на загальну позитивну оцінку проведеного дослідження.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим нормам.

Дисертація Гладуна Павла Андрійовича «Управління інноваційним потенціалом в системі забезпечення економічної безпеки підприємства» є завершеним самостійним науковим дослідженням, у якому вирішено актуальне науково-прикладне завдання щодо розвитку теоретико-методичних засад та розроблення практичних рекомендацій з управління інноваційним потенціалом підприємства в системі забезпечення його економічної безпеки.

Результати дисертаційної роботи характеризуються належним рівнем наукової обґрунтованості, містять елементи наукової новизни, мають теоретичне та практичне значення, а сформульовані автором висновки й рекомендації є достатньо аргументованими та можуть бути використані у практичній діяльності підприємств, а також у навчальному процесі закладів вищої освіти.

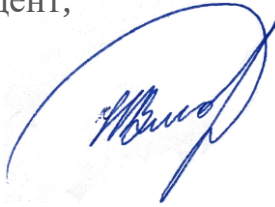
За актуальністю теми, ступенем наукової новизни, теоретичним рівнем, практичною значущістю отриманих результатів, повнотою їх апробації та відповідністю спеціальності 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» дисертаційна робота відповідає вимогам, що висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Дисертація повністю відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора

філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, а її автор, Гладун Павло Андрійович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Рецензент:

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри маркетингу
Хмельницького національного
університету

Віталій НЯНЬКО

Підпис Нянька В. М. засвідчую:

Проректор з наукової роботи
Хмельницького національного
університету

Олег СИНЮК